

Příloha k protokolu o SZZ č.
FF JU v Č. Budějovicích
Vysoká škola:

Lucie Říhová
Jméno:
Estetika
Obor:

Ústav estetiky
2. 9. 2011
Datum odevzdání posudku:

Recenzent * /
diplomové práce
Vedoucí */
Mgr. Filip Hotový, Ph.D.
.....

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Shody a odlišnosti umělecké fotografie v pojetí piktorialismu a surrealismu

(téma)

Lucie Říhová ve své bakalářské práci komparuje dva výrazné proudy výtvarného umění, které významně ovlivnily oblast (umělecké) fotografické tvorby na počátku 20. století (respektive v případě piktorialismu již v posledních dekadách 19. století). Zatímco v první části práce se věnuje popisu teoretických a historických východisek obou sledovaných proudů, jakož i jejich základní charakteristice s odkazy na některé vybrané české teoretiky fotografie, v další části pak pro účely esteticky založené komparace přibírá teoretický aparát Jana Mukařovského.

Ve druhé kapitole Lucie Říhová shrnuje základní rysy piktorialistické tvorby s odkazem na její vývojové etapy (anglický, secesní, impresionistický a puristický piktorialismus). Podstatou piktorialismu je, jak autorka uvádí, snaha přiblížit fotografický obraz malbě pomocí měkkých či nekvalitních objektivů, ušlechtilých tisků, záměrné práce s neostrotí snímku apod. Ve třetí kapitole pak autorka provádí totéž s ohledem na surrealistickou fotografii. Odkazuje na Bretonův manifest a dále pak za pomoci textu Rosalind Kraussově „Fotografické podmínky surrealismu“ poukazuje na důvody, vedoucí surrealisty k práci s fotografií (psychický automatismus a podobnost s automatismem fotografickým) a na tezi o surrealistickém odmítnutí fotografie jako kopie skutečnosti (surrealisté přistupují k fotografii jako ke znaku indexikálnímu a nikoliv ikonickému). Odkaz na myšlenky Rosalind Kraussově by mohl být v této kapitole sice zajímavý, avšak zůstává bohužel problematický. Lucie Říhová se totiž dále v práci pečlivějšímu rozboru Kraussovou naznačených tezí nevěnuje a to ani přesto, že později v textu odkazuje na derridovskey založený pojem „rozmezeření“. Pojmy indexikální a ikonický včetně všech Kraussovou rozvíjených filosofických souvislostí tak ponechává autorka bez vysvětlení, což čtenáře příliš nepřesvědčuje o významu celého tohoto exkurzu pro řešené téma.

Obě kapitoly by si dozajista zasloužily větší prostor či spíše pečlivější strukturování pro důkladné vysvětlení tématu. Jen samo téma surrealistické fotografie a její estetické reflexe by vydalo na pěknou bakalářskou práci. Tato zkratkovitost vynikne navíc všude tam, kde Lucie Říhová nahlíží sledované téma rovněž prizmatem textů českých umělců a teoretiků fotografie. Jedná se většinou o málo známé texty, publikované v časopisu *Fotografický obzor*. I jejich zmapování a utřídění v určité myšlenkové struktuře by mohlo vydat materiál pro další velmi originální zkoumání, byť spíše umělecko historické. Domnívám se, že minimálně utřídění těchto odkazů na autory, kteří patřičné umělecké strategie piktorialismu a surrealismu pozitivně přijímají a naopak ty, kteří je kritizují, by pomohlo přehlednosti textu. Důsledky autorčiny snahy udržet několik linií na tak malém prostoru pak vedou k přílišnému zjednodušení, které bychom mohli dokládat na mnoha vybraných pasážích jako například zde: „*Po první světové válce dochází ve společnosti k velkým změnám, které mají (mimo jiné) zásadní vliv na oblast umělecké tvorby, a tím pádem i na samotný vývoj umělecké fotografie. Důležitým faktorem tohoto vývoje se stalo pochopení, že fotografie je velmi specifické vizuální médium, které je zcela odlišné od malby.*“ (s. 16) K jakým změnám dochází, které bychom měli s ohledem na řešené téma znát? V čem mají vliv na vývoj umělecké fotografie? Jaké důkazy o zmiňovaném pochopení fotografie jako specifického vizuálního média můžeme nalézt?

I přes výše zmiňované výtky je třeba říci, že se autorce podařilo provést poměrně výstižně základní charakteristiku obou uměleckých proudů z hlediska jejich podstatných rysů a vzhledem k vytyčenému tématu práce ji lze považovat za postačující.

Čtvrtou kapitolu věnuje autorka estetickému rozboru obou poloh fotografické tvorby za pomoci Mukařovského pojetí estetické funkce, normy, hodnoty, záměrnosti a nezáměrnosti v umění. Celá čtvrtá kapitola vykazuje podobné slabiny, jako části předchozí, tedy nepřesné formulace a příliš letmé odkazy na značně komplikovaná témata filosofie a sémiologie (Kraussová, Derrida). V tomto kontextu by mohla Lucie Říhová využít například i Mukařovského text „Umění jako sémiologický fakt“. Za zmíněné nepřesnosti uvádím opět jen jeden příklad z textu: „*Prvním důvodem bylo, že jeho (Mukařovského, FH) názory mají velmi blízký vztah k modernímu umění. Druhým důvodem pak způsob, jakým Mukařovský přistupuje a jak pojímá umělecké dílo - tedy jako strukturu, u níž je důležitá vnitřní výstavba jednotlivých složek, které chápe jako znaky s významy, které vstupují do živého vztahu s životem vnímatele*“ (s. 24). Lze si představit nějakou strukturu, u níž by nebyla důležitá výstavba jednotlivých složek? Za jakých předpokladů lze nalézt znaky bez významu? Co vstupuje do živého vztahu, znaky nebo významy?

U celé čtvrté kapitoly však velmi oceňuji, že Lucie Říhová neprovádí jen pasivní shrnutí Mukařovského textů, nýbrž jeho myšlenky obratně aplikuje na řešení sledovaného tématu komparace piktorialismu a surrealismu a to s průběžně protkanými odkazy na český kontext, což je téma v estetice fotografie dosud neřešené. Za velmi cenné rovněž považuji fakt, že autorka v Mukařovských textech nalézá konkrétní zajímavé pasáže, v nichž se přímo pojednává buď fotografie nebo surrealismus.

Práce je napsána srozumitelně a Lucie Říhová v ní prokazuje nejen orientaci v tématu a zájem o něj, nýbrž i potřebnou dovednost aplikace a komparace odborných textů. I když tedy za největší slabinu považuji fakt, že práce je očividně psána značně narychlo (o čemž svědčí řada překlepů a neucelená struktura) a paralelně na malém prostoru otevírá příliš mnoho témat, je třeba ocenit, že text nechce být ani tak umělecko-historickým zmapováním určité fotografické tvorby, nýbrž se poctivě a v duchu nároků studovaného oboru snaží o esteticky založenou analýzu.

Bakalářskou práci Lucie Říhové jednoznačně navrhuji k obhajobě jako **velmi dobrou**.

velmi dobře

Návrh na klasifikaci bakalářské práce:

.....
podpis vedoucího bakalářské práce

Praze dne 2. 9. 2011
V dne

Stupeň kvalifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------

*) Nehodící se škrtněte